Talousjohtaja Mikko Staff

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
VNS 2/2024 vp
Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028

Valtionhallinnon toimintamenosäästöt ja tuottavuusohjelmat, ml. henkilöstövaikutukset kehyskaudella

Julkisen talouden suunnitelman mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan on kohdistettu tuottavuussäästöjä yhteensä 56,6 milj. euroa vuoden 2027 tasossa. Säästöt alkavat 29,3 milj. euron tasossa vuonna 2025 ja jatkuvat 32,7 milj. euron tasossa vuonna 2026 päätyen 56,6 milj. euron täysimääräiseen tasoon vuonna 2027.

Tuottavuustavoitteiden kohdennus

Tuottavuustavoitteiden kohdennusta on valmisteltu osana vuoden 2025 talousarviovalmistelua, jota koskeva ehdotus sisältyy valtiovarainministeriölle toimitettavaan TAE 2025 ehdotukseen.

Teknisesti laskien tuottavuustavoitteet vuoden 2027 tasossa ovat noin 7,3 prosenttia STM:n pääluokan virastojen ja laitosten, mukaan lukien Kansaneläkelaitos ja työterveyslaitos, vuoden 2024 varsinaisen talousarvion määrärahoista. Laitoskohtaisesti tavoitteet vuoden 2027 tasossa asettuvat alustavien kohdennusten mukaan noin 6–7 prosentin tasolle. Prosenttiosuus vaihtelee riippuen laitoksen tilanteesta ja arvioidusta kyvystä toteuttaa tavoitteet. Pieni osa tavoitteista on tarkoitus kohdentaa pääluokan ns. hankemomenteille.

Tuottavuustavoitteiden toteutus

Tuottavuustavoitteiden toteutus tehdään hyvää henkilöstöpolitiikka noudattaen ja pyrkien käyttämään hyväksi ns. luonnollista poistumaa eläköitymisten ja määräaikaisuuksien päättymisen kautta. Tavoitteet pyritään ensisijaisesti toteuttamaan toimintoja tehostamalla, mutta se ei tule kaikilta osin riittämään, vaan nykyisiä tehtäviä ja toimintoja on supistettava tai kokonaan karsittava pois.

Toiminnan tehostamisen osalta kiinnitetään erityistä huomiota ICT:n tuomiin mahdollisuuksiin, toimitiloihin, matkustamiseen ja yleishallintoon. Tähän liittyen on myös koko valtiota koskevia toimia, joiden osaltaan toivotaan tuovan helpotusta tavoitteiden toteutukseen.

Laskennallisesti 56,6 milj. euroa vastaa runsaan 700 HTV:n kustannuksia. Ministeriön hallinnonalan virastoissa ja laitoksissa työskentelee KELA ja TTL mukaan lukien runsas 12 000 ammattilaista, joten laskennallisesti ao. summa vastaisi noin 6 % henkilöstömäärästä. Kuten edellä on todettu, mahdollisimman suuri osuus säästöistä pyritään kohdistamaan toiminnan muuhun tehostamiseen, jotta edellä kuvatut teoreettiset laskelmat henkilöstömäärään eivät toteudu täysimääräisinä.

Tuottavuustavoitteiden toteutusta ohjataan ja tuetaan hallinnonalan tuttavuusryhmässä, jossa on edustettuna kaikki hallinnonalan virastot ja laitokset. Virastot ja laitokset valmistelevat omat tuottavuusohjelmansa, jonka lisäksi tehdään hallinnonalan yhteinen tuottavuusohjelma. Hallinnonalan suunnitelman on tarkoitus valmistua elokuussa 2024, jonka jälkeen suunnittelu ja toteutus jatkuu osana tulosohjausta ja virastojen ja laitosten jatkuvaa toiminnan suunnittelua.

Talousjohtaja Mikko Staff

Lopuksi

Hallinnonalalle kohdistetut tuottavuustavoitteet ovat haastavat, mutta eivät mahdottomat. Tuottavuustavoitteiden vaikutukset kohdentuvat hieman eri tavoin eri laitoksille, johtuen niiden toiminnan luonteesta ja kulurakenteesta. Kokonaisuudessaan tavoitteet pyritään toteuttamaan niin, että välttämättömät lakisääteiset tehtävät eivät vaarannu.

Tuottavuusohjelman tavoitteiden lisäksi huolta herättää linjaus, jonka mukaisesti uusien velvoitteiden, kuten uusien lakisääteisten tehtävien tai EU-direktiivien toimeenpanon kautta tulevat uudet velvoitteet, resursoidaan pääsääntöisesti luopumalla olemassa olevista tehtävistä tai tehostamalla nykyisten tehtävien hoitamista. Pidemmän ajan kuluessa ja kirjaimellisesti toteutettuna linjauksen vaikutukset yhdistettynä päätettyyn tuottavuusohjelmaan voivat johtaa epätarkoituksenmukaisiin toiminnan supistuksiin, jotka voivat koskea myös lakisääteisiä viranomaistehtäviä.